

כי הני (63) תנאי:

ישמט?

המלוה את חברו על המשכון ונכנסה שנת השמיטה [והדין הוא שמלוה על המשכון אין שביעית משמטתו כיון דלא קרינן בה "לא יגוש" שהרי הוא אינו נוגשו אלא גובה מן המשכון],⁽⁶⁴⁾

אף על פי שאינו שוה המשכון אלא פלגא מן החוב — אינו משמט [לקמן יבואר אם הכונה שאינו משמט את אותו החצי או את כל החוב] דברי רבן שמעון בן גמליאל.

רבי יהודה הנשיא אומר: אם היה משכונו כנגד חובו אינו משמט. ואם לאו משמט.

ודנה בזה הגמרא: מאי אינו משמט דקאמר תנא קמא, אילימא דאינו משמט רק כנגדו של המשכון אבל משמט את שאר ההלוואה שאין בנגדה משכון,

מכלל, דרבי יהודה הנשיא, שחלק ואמר שאם אין המשכון כנגד כל החוב הרי הוא משמט, סבר כנגדו של המשכון נמי משמט, ונשמט כל החוב גם מה שהמשכון כנגדו חציו.

ואם כן קשה: אלא, אמאי תפוס המלוה את המשכון, והרי על חצי החוב יש משכון, ומדוע שלא יתפס מחצית החוב בו ולא

אלא לאו, הא דאמר תנא קמא שאם יש משכון על חציו אינו משמט, היינו כנגד כולו.

וכשמואל. הסובר כי למרות שאין המשכון שוה כנגד כל החוב, נחשב הוא כאילו שוה כנגד כל החוב. ואין הלוח צריך להחזיר לו כלום מהחוב עד שיחזירנו את המשכון. ולפיכך אינו משמט כלל.

ובדשמואל קא מיפלגי: דתנא קמא סובר כשמואל אף אם שוה המשכון חציו — אינו משמט את כולו. ורבי יהודה הנשיא אינו סובר את דינו של שמואל, ולכן אינו משמט אלא רק כנגד מה ששווה המשכון.

ודוחה הגמרא: לא, אף אחד מן התנאים האלו אינו סובר כשמואל. וגם תנא קמא סובר כי לעולם כנגדו שחלק מן החוב שעליו יש משכון בלבד, הוא שאינו משמט. לפי שאין המשכון עבור פלגא מן החוב נעשה למשכון על הכל.

ובהא קמיפלגי: תנא קמא סבר, כנגדו. היינו כנגד המשכון אינו משמט, והשאר משמט.⁽⁶⁵⁾

ורבי יהודה הנשיא סבר שאפילו כנגדו

אליעזר ורבי עקיבא כאן.

63. זו גירסת רש"י. ובגמרא שלפנינו: לימא כתנאי.

64. ובריטב"א בבא מציעא מט א, הביא דרשת הספרי, שהמלוה על המשכון אין השביעית משמטת. מדכתיב [דברים טו] "ואשר יהיה לך

את אחיך תשמט ידך". ודרשו — ולא שיהיה לאחיך בידך. כלומר, המשכון שנותן הלוח בידך. ובאופן זה אינו משמט. [וכן הובאה דרשה זו בתוס' בגיטין לו א ד"ה מי איכא בשם הספרי]

65. הרא"ש במסכת גיטין פרק ד' סימן י"ז הביא דברי הירושלמי, שאפילו אם נתן משכון חסר כל